

Informacje podstawowe

Nazwa przedmiotu	Teologia dogmatyczna - chrystologia, soteriologia
Prowadzący	O. dr hab. Grzegorz Bartosik OFMConv, prof. ucz.
Wydział	Wydział Teologiczny
Kierunek	Teologia ogólna
Poziom studiów	Jednolite studia magisterskie
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Moduł specjalnościowy	
Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki teologiczne
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026
Rok studiów	3
Semestr	5
Język wykładowy	polski
Status przedmiotu (<i>obowiązkowy, do wyboru</i>)	obligatoryjne
Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się (<i>symbole</i>)	TMA_W08; TMA_W17; TMA_W22; TMA_U04; TMA_U17
Rodzaj zajęć (<i>wybór z listy*</i>)	wykład kierunkowy
Liczba godzin	30
Liczba ECTS	3
Wymagania wstępne	Podstawowa znajomość <i>Katechizmu Kościoła Katolickiego</i>
Opis i cele przedmiotu	Celem wykładu jest zapoznanie studentów z nauką dogmatyczną Kościoła dotyczącą tajemnicy Wcielenia Syna Bożego i Odkupienia. W pierwszej części – chrystologicznej zostaną omówione biblijne świadectwa dotyczące tajemnicy Wcielenia a następnie rozwój dogmatu chrystologicznego w ciągu wieków (czyli najważniejsze herezje chrystologiczne i uchwały soborów). Podsumowaniem pierwszej części jest omówienie sposobu patrzenia na tajemnicę Chrystusa we współczesnej teologii oraz w innych wyznaniach i religiach świata. W części drugiej – soteriologicznej zostaje omówiona biblijna nauka o zbawieniu, różne modele soteriologiczne, uniwersalizm i personalizm zbawienia oraz faza triumfująca Odkupienia, czyli ostatnie chrystologiczne artykuły Credo.

Treści programowe

Temat/blok zajęć:	Liczba godzin
1. Główne koncepcje chrystologiczne w teologii	1
2. Najważniejsze proroctwa mesjańskie Starego Testamentu. Znaczenie tytułu "Syn Człowieczy".	2
3. Objawienie tajemnicy Chrystusa w Ewangeliach synoptycznych.	2
4. Chrystologia św. Pawła	1
5. Główne idee chrystologii św. Jana.	1
6. Pierwsze herezje chrystologiczne.	2
7. Nestorianizm i Sobór Efeski 431 r.	2
8. Monofizytyzm i Sobór Chalcedoński 451 r.	2
9. Monoteletyzm i Sobór Konstantynopolitański III 680-681 r.	2
10. Człowieczeństwo Chrystusa w Tradycji dogmatycznej Kościoła oraz ludzka świadomość Chrystusa.	2
11. Chrystologia św. Tomasza, św. Bonawentury i bł. Jana Dunska Szkota: Spór o motyw Wcielenia.	2
12. Charakterystyka chrystologii prawosławnej, luterkańskiej, teologii wyzwolenia. Osoba Chrystusa we współczesnym judaizmie, u Świadców Jehowy i w New Age.	2
13. Główne interpretacje śmierci Chrystusa i koncepcje zbawienia w teologii.	2
14. Chrystus jako Pośrednik. Jego funkcja królewska, prorocka i kapłańska.	2
15. Uniwersalizm i personalizm odkupienia..	2
16. Faza triumfująca Odkupienia	3
Łącznie godzin:	30

Opis przedmiotowych efektów uczenia się i sposoby ich weryfikacji

Kategoria efektu (W, U, K)	<u>Kierunkowe</u> efekty uczenia się (co ogólnie <i>absolwent po tych studiach</i> będzie wiedział i umiał)	Opis <u>przedmiotowych</u> efektów uczenia się (wyłącznie czasownikami operacyjnymi - czynności, które da się zweryfikować, mierzalne; w nawiasie należy podać numery tematów zajęć, które realizują dany efekt) (co konkretnie <i>student po tym przedmiocie</i> będzie wiedział i umiał)	Sposoby <u>weryfikacji</u> efektów uczenia się (np.: kolokwium pisemne, egzamin ustny, egzamin pisemny, sprawozdanie, prezentacja na zajęciach, raport, projekt indywidualny, grupowy...)
TMA_W08	wykazuje uporządkowaną, pogłębioną, prowadzącą do specjalizacji wiedzę z zakresu teologii systematycznej (fundamentalnej, dogmatycznej i moralnej)	W1 - Poznał całościowy, dogmatyczny wykład chrystologii i soteriologii katolickiej w oparciu o Pismo Święte, naukę Nauczycielskiego Urzędu Kościoła oraz wybitnych Ojców Kościoła i teologów. W oparciu o historyczny aspekt rozwoju dogmatu chrystologicznego potrafi rozpoznać błędy i właściwie ocenić współczesne różnorodne nurty chrystologiczne, występujące zarówno w teologii, jak i w kulturze masowej (2-11; 14).	egzamin ustny
TMA_W17	prezentuje współczesne dokonania ośrodków i szkół badawczych w zakresie teologii	W2 - Poznał różne koncepcje uprawiania chrystologii oraz różne modele soteriologiczne, tak w aspekcie historycznym, jak i współcześnie (1, 13).	egzamin ustny
TMA_W22	podaje przykłady aktualnego odczytywania nauki Kościoła w różnych kontekstach zawodowych i społecznych	W3 - Poznał naukę Kościoła dotyczącą sposobu uzyskania łaski zbawienia. Poznał nauczanie Kościoła odnośnie do potrzeby udzielania Chrztu Świętego dzieciom nieochrzczonym w niebezpieczeństwie śmierci. Poznał naukę Kościoła na temat między innymi możliwości zbawienia dzieci nienarodzonych, osób niewierzących czy samobójców (15).	egzamin ustny

TMA_U04	dokonyuje krytycznej analizy wskazanych treści z zakresu teologii systematycznej	U1 - Poznał naukę Kościoła na temat końca świata i paruzji. Potrafi krytycznie odnosić się do różnych pseudoobjawień i pseudoprorocstw funkcjonujących dziś w przestrzeni medialnej (16).	egzamin ustny
TMA_U17	wyraża złożone zagadnienia teologiczne w języku zrozumiałym dla odbiorcy	U2 - Poznał nie tylko naukę Kościoła Katolickiego na temat Jezusa Chrystusa i konieczności Chrystusa i Kościoła do osiągnięcia Zbawienia. Student poznał także poglądy na temat Chrystusa w innych środowiskach kulturowych, jak np. we współczesnym judaizmie, u świadków Jehowy, w ruchu <i>New Age</i> . Potrafi merytorycznie i językiem współczesnym przedstawić prawdy wiary katolickiej nie tylko katolikom, ale także wyznawcom innych religii i światopoglądów (12).	egzamin ustny

Metody dydaktyczne

(dostosowane do przedmiotowych efektów uczenia się)

1.	Wykład ustny.
2	Wspólna analiza wybranych fragmentów Pisma Świętego i dokumentów Nauczycielskiego Urzędu Kościoła dotyczących tajemnicy Chrystusa i Jego dzieła zbawczego.
3.	Zapoznanie się z formami przedstawiana Osoby Pana Jezusa (rzeźby, obrazy, inne formy kultu) w różnych kulturach.

Opis nakładu pracy studenta w ECTS

Kontakt z prowadzącym	Aktywność	Liczba godzin	Razem liczba godzin / ECTS
bezpośredni	udział w zajęciach	30	35/2 ECTS
	udział w zaliczeniach poza zajęciami		
	udział w konsultacjach	5	
praca własna	przygotowanie do zajęć (czytanie, praca pisemna, tłumaczenie, ...)	10	40/1 ECTS
	przygotowanie do zaliczenia (np. czytanie, prezentacja, projekt, ...)	30	

Kryteria oceny końcowej

(Opis składowych oceny końcowej zajęć, rozkład procentowy lub punktowy, informacja o dopuszczalnej liczbie nieobecności, inne kryteria)

W1, W2, W3, U1, U2 są weryfikowane aktywnością na zajęciach i oceną z egzaminu końcowego, który będzie egzaminem ustnym z całości materiału według wskazanych tez. Student może mieć trzy nieusprawiedliwione nieobecności w semestrze.

Ocena 5 – student wykazuje się pełnym i dogłębnym opanowaniem materiału. Zna całościowy dogmatyczny wykład chrystologii i soteriologii katolickiej w oparciu o Pismo Święte, naukę Nauczycielskiego Urzędu Kościoła oraz wybitnych Ojców Kościoła i teologów. Poznał różne koncepcje uprawiania chrystologii oraz różne modele soteriologiczne. Zna nauczanie Kościoła na temat Odkupienia i potrafi udzielić odpowiedzi na pytania współczesnego człowieka dotyczące między innymi sposobu uzyskania łaski zbawienia oraz możliwości zbawienia dzieci nienarodzonych, osób niewierzących czy samobójców. Ponadto student potrafi, w oparciu o naukę Kościoła, rzeczowo wyjaśnić kwestię paruzji i „tzw. końca świata”. Student zna główne współczesne błędy chrystologiczne i potrafi ustosunkować się do nich w oparciu o naukę Kościoła Katolickiego. Ponadto potrafi zastosować zdobytą wiedzę dla przekazywania jej innym oraz do obrony prawowiernej nauki Kościoła Katolickiego dotyczącej Chrystusa i zbawienia.

Ocena 4 – student wykazuje się dobrym opanowaniem materiału. Zna i rozumienie omawiane zagadnienia w sposób właściwy, lecz wymagający pewnych uściśleń. Potrafi

stosować zdobytą wiedzę dla przekazywania jej innym oraz do obrony prawowiernej nauki Kościoła Katolickiego dotyczącej Chrystusa i Zbawienia.

Ocena 3 – student wykazuje się podstawowym poziomem opanowania materiału. Zna i rozumie omawiane zagadnienia w sposób częściowy, fragmentaryczny. Potrafi stosować zdobytą wiedzę dla przekazywania jej innym oraz do obrony prawowiernej nauki Kościoła Katolickiego dotyczącej Chrystusa i Zbawienia.

Literatura obowiązkowa

1.	Wybrane fragmenty tekstów Starego Testamentu.
2.	Ewangelia według świętych Mateusza, Marka, Łukasza i Jana.
3.	Listy św. Pawła i św. Jana oraz List do Hebrajczyków.
4.	<i>Katechizm Kościoła katolickiego</i> , Pallotinum, Poznań 1994, nn. 422-682.
5.	Kongregacja Nauki Wiary, <i>Deklaracja „Dominus Jesus”</i> (06.08.2000), Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2000.
6.	Santorski A., <i>Chrystologia</i> , Wydział Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej Warszawskiej, Warszawa 1993.
7.	Santorski A., <i>Soteriologia. Tajemnica Odkupienia</i> , Wydział Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej Warszawskiej, Warszawa 2002.

Literatura uzupełniająca

1.	Müller G.L., <i>Dogmatyka katolicka</i> , Wydawnictwo WAM, Kraków 2020, s. 279-409.
2.	Buxakowski J., <i>Jezus Chrystus Osoba i czyn</i> , Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”, Pelplin 2000.
3.	Chopin C., <i>Tajemnica Słowa Wcielonego i Zbawcy</i> , w: <i>Tajemnica Chrystusa</i> , red. B. Przybylski, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań-Warszawa-Lublin 1969, ss. 165-310.
4.	Galot J., <i>Problem świadomości Chrystusa</i> , w: Tenże, <i>Wybrane zagadnienia z teologii współczesnej</i> , Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 1994, s. 21-77.
3.	Jezierski J., <i>Chrystologia</i> , WSD Metropolii Warmińskiej “Hosianum”, Olsztyn 1997.
4.	Veuthey L., <i>Jan Duns Szkot. Myśl teologiczna</i> , Wydawnictwo OO. Franciszkanów, Niepokalanów 1988.
5	<i>Jezus Chrystus jedyny Zbawiciel świata, wczoraj, dziś i na wieki. Oficjalny dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000</i> , Katowice 1997.

* lista rodzajów zajęć

- ☐ ćwiczenia (audytoryjne, translatoryjne, terenowe, warsztatowe, projektowe)
- ☐ ćwiczenia laboratoryjne, komputerowe
- ☐ lektorat języka obcego nowożytnego/starożytnego
- ☐ wykład kierunkowy
- ☐ wykład monograficzny lub konwersatorium monograficzne

- ☐ seminarium dyplomowe
(sem. magisterskie, licencjackie lub inżynierskie, na którym student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową, wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)
- ☐ pracownia dyplomowa (programistyczna, chemiczna, fizyczna, biologiczna, inżynierska)
(zajęcia laboratoryjne, na których student pod kierunkiem opiekuna pracy przygotowuje pracę dyplomową wykorzystując metody adekwatne do realizowanej tematyki badawczej)